

Aconitum lycoctonum ssp. neapolitanum

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Aconitum* is afgeleid van het Griekse *akoniton*, een naam die reeds bij de Grieken en Romeinen in gebruik was voor deze zeer giftige plant, en mogelijk verwijst naar Aconae in Klein-Azië. De soort aanduiding *lycoctonum* is Grieks voor 'wolfsdoder' (*lykos* = wolf, *ktonos* = moord), wat duidt op het historische gebruik van de wortels als gif voor wolven. De ondersoort aanduiding *neapolitanum* betekent 'van Napels' en verwijst naar de geografische herkomst van deze specifieke subsoort in de regio van Napels of Zuid-Italië.

Taxonomie

- Rijk: Plantae
- Stam: Tracheophyta
- Klasse: Magnoliopsida
- Orde: Ranunculales
- Familie: Ranunculaceae
- Geslacht: *Aconitum*
- Soort: *Aconitum lycoctonum*
- Ondersoort: *Aconitum lycoctonum* ssp. *neapolitanum*

Synoniemen

De taxonomie van het geslacht *Aconitum* is complex en de ondersoort *Aconitum lycoctonum* ssp. *neapolitanum* kent dan ook verschillende synoniemen. Het wordt door sommige bronnen behandeld als een aparte soort: *Aconitum neapolitanum*. Andere synoniemen die kunnen voorkomen zijn onder meer *Aconitum pyrenaicum* (alhoewel dit vaak als een aparte ondersoort wordt gezien) of *Aconitum vulparia* ssp. *neapolitanum*, aangezien *Aconitum lycoctonum* en *Aconitum vulparia* vaak als synoniemen of sterk verwante soorten worden beschouwd.

Variëteiten en cultivars

Aconitum lycoctonum ssp. *neapolitanum* is een botanische ondersoort en wordt zelden in cultivars opgedeeld. De meeste cultivars met de karakteristieke gele bloemen behoren tot de soort *Aconitum lycoctonum* in bredere zin, zoals *Aconitum lycoctonum* 'Ivorine' (een crème-witte vorm). De ondersoort zelf wordt voornamelijk als de wilde vorm gekweekt.

Familie

Deze plant behoort tot de familie Ranunculaceae, de Ranonkelfamilie. Dit is een grote familie van tweezaadlobbige planten, vaak met een complexe bloembouw, en omvat veel planten die bekend staan om hun giftigheid, zoals boterbloemen, clematis en ridderspoor. Alle leden van het geslacht *Aconitum* zijn zeer giftig.

Hoogte

Aconitum lycoctonum ssp. *neapolitanum* is een statige vaste plant. De hoogte varieert doorgaans van 60 tot 120 centimeter, maar kan onder optimale groeiomstandigheden (vruchtbare, vochtige grond en lichte schaduw) hoger worden. De plant heeft een opgaande groeiwijze en is zelfdragend.

Bloemkleur

De bloemkleur van deze ondersoort is karakteristiek zwavelgeel tot lichtgeel. De bloemen hebben de typische helmvorm (*cucullus*) van de monnikskap, waarbij de bovenste kelkblad een kap vormt die de nectarproducerende bloemblaadjes beschermt. De gele kleur onderscheidt deze ondersoort van de blauwe en paarse monnikskappen.

Bladkleur

Het blad van de plant is diep ingesneden en handvormig gelobd, vergelijkbaar met dat van sommige ridderspoorsoorten. De bladeren zijn donkergroen van kleur en staan afwisselend aan de stengel. Het loof is zeer decoratief en blijft gedurende het seizoen fris.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van deze ondersoort valt in de zomer tot de vroege herfst. De plant bloeit doorgaans van juli tot en met september. Dit zorgt voor een welkome toevoeging van verticale accenten en kleur aan de border in de nazomer.

Standplaats

Aconitum lycoctonum ssp. *neapolitanum* gedijt het beste op een standplaats in de lichte schaduw of halfschaduw. De plant verdraagt de volle zon mits de bodem voldoende vochtig blijft. De grond moet diep, vruchtbaar, humusrijk en goed vochtvasthoudend zijn.

Herkomst

Zoals de ondersoortaanduiding al aangeeft, is deze ondersoort inheems in Zuid-Europa, met name in het zuidelijke deel van de Apennijnen in Italië, rondom de regio Napels. De plant groeit daar in vochtige, bosrijke of schaduwrijke berggebieden.

Soort gewas

Het betreft een kruidachtige, overblijvende vaste plant (vaste plant). De plant wordt gewaardeerd als een statige, late bloeier in de schaduwborder en als een architectonisch element.

Vermeerderingswijze

De plant kan worden vermeerderd door zaaien. Zaden hebben vaak een koude stratificatieperiode nodig om te kiemen. De meest betrouwbare methode voor vermeerdering en het behoud van de ondersoort is door deling van de wortelknollen in het vroege voorjaar of de vroege herfst.

Klimaatzone

Aconitum lycoctonum ssp. *neapolitanum* is goed winterhard en valt in USDA Klimaatzone 4 tot 7. De plant is goed bestand tegen de kou in de gematigde klimaatzones, mits de bodem niet te nat wordt in de winter, wat kan leiden tot wortelrot.

Insecten

Monnikskappen zijn zeer gespecialiseerde bloeiers. De bloemen worden voornamelijk bestoven door hommels met een lange tong die de nectar in de diepe helm kunnen bereiken. Vanwege de hoge toxiciteit van alle delen van de plant, wordt hij zelden aangevallen door vretende insecten of slakken.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77074362-1>

<https://www.rhs.org.uk/plants/60/aconitum-lycoctonum/details>

Samenvatting

Onderwerp	Details
Nomenclatuur/etymologie	<i>Aconitum</i> (giftige plant), <i>lycoctonum</i> (wolfsdoder), <i>neapolitanum</i> (van Napels/Zuid-Italië).
Taxonomie	Rijk: Plantae, Familie: Ranunculaceae, Onder soort: <i>Aconitum lycoctonum</i> ssp. <i>neapolitanum</i> .
Synoniemen	<i>Aconitum neapolitanum</i> , <i>Aconitum vulparia</i> ssp. <i>neapolitanum</i> .
Variëteiten en cultivars	Geen cultivars van de ondersoort; cultivars van de soort zijn <i>Aconitum lycoctonum</i> 'Ivorine'.
Familie	Ranunculaceae (Ranonkelfamilie).
Hoogte	60- 120 cm.
Bloemkleur	Zwavelgeel tot lichtgeel.
Bladkleur	Donkergroen, diep handvormig gelobd.
Bloeiperiode	Juli- september (zomer tot vroege herfst).
Standplaats	Lichte schaduw/halfschaduw, vruchtbare, vochtige, humusrijke grond.
Herkomst	Zuid-Europa (Apennijnen, regio Napels).
Soort gewas	Kruidachtige vaste plant, borderplant.
Vermeerderingswijze	Deling van wortelknollen, zaaien.
Klimaatzone	Zone 4-7 (Goed winterhard).
Insecten	Hommels als bestuivers; weinig last van vraat door toxiciteit.